

Cercant un espai propi

Pere Pich

Normalment es parla de l'escultura descontextualitzada del lloc on ha estat feta. Només en situacions excepcionals relacionem l'espai de treball amb l'espai d'ubicació final. Això succeeix en els relleus prehistòrics, fets en les antigues coves, en els capitells de les ermites romàniques o en les escultures de les grans catedrals gòtiques. En aquestes situacions s'ha estudiat l'espai de treball de l'escultor i gràcies a aquests estudis hem pogut comprendre el paper que va tenir l'artista.

Però normalment no trobem informació dels tallers dels escultors. En l'antiguitat clàssica, fruit de l'esplendor que aleshores va viure l'escultura, trobem un dels primers textos que fa referència als seus espais de treball dels escultors. Sembla que els contemporanis de l'escultor Fídies, admirats per la perfecció de la seva escultura a Júpiter, van pensar que aquest déu havia baixat del cel per mostrar-se a l'escultor en el seu propi taller i així poder facilitar la realització de l'obra. Després de la mort de l'artista van convertir el seu taller en un lloc quasi sagrat.

Els actuals aficionats a l'art tenim com una de les nostres "meques" la visita al taller de Constantin Brancusi (1876-1957), situat al prop del Centre Georges Pompidou de Paris. El taller s'ha conservat com l'artista el va deixar i en la seva visita busquem, com va descriure l'escultura Barbara Hepwoth¹, *el miraculós sentiment de l'eternitat, barrejat amb la pols de les pedres que Brancusi va treballar*.

Sobre el mateix tema, fa uns mesos va aparèixer a la premsa nacional un article que feia referència al desmantellament i el trasllat del taller de pintor dublinès Francis Bacon² (1909-1992). L'article descrivia la polèmica, entre dues institucions, sobre qui havia de fer-se titular del taller i com un grup de científics, entre ells, topògrafs,, van catalogar totes les pertinències que el pintor tenia al seu taller.

Aquestes referències ens aproxima, en diferents visions, a la importància que té el taller en la comprensió de la complexitat de l'art. En l'escultura, l'obra acabada és com la punta visible d'un iceberg, sota hi ha el volum més gran i una part, d'aquesta, és el taller, els materials i les tècniques en què han estat realitzades les escultures.

Durant segles el taller ha estat un lloc de treball i l'artista un operari més o menys reconegut. Durant la influència dels gremis, molt importants a Catalunya, els tallers dels escultors estaven regits pels ordres de les confraries. Tota activitat laboral d'escultor estava reglamentada per lleis que no deixaven mobilitat a l'escultor que tenia reglamentat tota la seva activitat artística. Després, amb les acadèmies, el reconeixement de l'artista va millorar, però les regles i les normes de com havien de treballar es van mantenir.

En aquestes dues etapes l'espai de treball de l'escultor el podem definir com a taller productiu que van estar regits per la tradició de les institucions. Amb les noves corrents artístiques, aquest taller productiu és substituït per una altra concepció de taller on el pensament i la tècnica conflueixen a fi de generar el procés creatiu.

Les noves generacions d'escultors trenquen amb la tradició del passat. Les eines tradicionals es fan servir d'una manera nova i s'incorporen noves eines i nous materials. Els tallers es converteixen en una mena de collage on les tècniques ancestrals conviuen amb els

¹ READ, Herbert.- *La escultura Moderna*. Breve història. Destino, Barcelona, 1994. Pàgines de 194-196.

² FERRER, Isabel.- *Traslado a Dublin, pieza por piza, el taller de Francis Bacon*. El País, 5 de setembre, 1998.

procediments més nous. El taller contemporani és un punt de reunió, un lloc pel contacte humà i un laboratori per la investigació plàstica.

L'artista actual cerca un lloc on trobar-se amb les seves pròpies idees, un espai de treball que sintetitzi la realitat canviant de l'art contemporani. L'escriptora anglesa Virginia Stephen (Virginia Woolf 1882-1941) recull, en el camp de les llibertats socials, aquesta necessitat i la descriu en un dels seus llibres més conegut: *una cambrà pròpia* (1929)³, on condiona aquesta cambrà amb la llibertat creativa i la independència econòmica.

Per les característiques de la nostra ciutat trobem una àmplia representació de models de tallers d'artistes. Actualment podem trobar, aproximadament, al municipi uns 250 tallers de pintors, escultors, ceramistes i gravadors⁴. En aquest trobem una àmplia representació dels diferents models i organitzacions.

Actualment existeix, a Sant Cugat, tallers que mantenen la tradició del taller productiu quasi medieval, segueixen els models dels tallers gremials, com el taller de Josep Llonei, escultor-artesà que treballa la pedra artificial i que manté la tradició del treball d'un material que a la nostra ciutat⁵ va tenir una gran importància.

En l'apartat de tallers influïts per la tradició de l'acadèmia trobem el taller de Ricard Sala⁶. L'escultor és un clar exponent del treball inspirat per la influència clàssica grecoromana. L'escultor va construir el seu taller seguint les regles de la tradició: la llum del nord, la divisió dels espais de treball, segons les funcions o l'adequació de l'espai per treball amb model, són alguns dels condicionants del seu taller.

Però paral·lelament aquest artista, trobem creadors que treballen en antigues fàbriques abandonades. Barnils o Minuesa són un clar exemple d'artistes que, seguint les últimes tendències contemporànies, escullen zones febrils per ubicar els seus tallers.

---

³ WOOLF, Virginia.- *Una cambrà pròpia*. Deriva, Barcelona, 1996.

⁴ PICH, Pere.- *Sant Cugat, taller d'artistes*. Els 4 Cantons, 6 de gener 1995.

⁵ PICH, Pere.- *Còpies del Monestir arreu del món*. Els 4 Cantons, 13 de gener 1995.

⁶ PICH, Pere.- *Ricard Sala, esculpint humanitat*. Els 4 Cantons, 6 de maig de 1994.